

RECENZE

Někam patřit aneb Zdeněk Rotrekl

MONOGRAFIE JIŘÍHO ZIZLERA
JAKO HOLD BRNĚNSKÉMU BÁSNÍKOVÍ

Těžko říct, jak je živý takzvaný literární odkaz Zdeňka Rotrekla (1920–2013), muže těžce zkoušeného osudem. Ale ne, nebudeme se ptát knihovníků, jak často jsou příslušné svazky žádány „v ústředí“ či „na pobočkách“. Jako si nebudeme klást otázku, kolik asi lidí na světě si dnes (míněno doslova, v den vydání tohoto čísla Týdeníku Echo) přečetlo nějaké verše takového Otokara Březiny nebo Jana Zahradníčka. Možná nikdo. Na tom nesejde. Jisté je, že jejich dílo, podobně jako dílo Rotreklovo, je tu jednou provždy, stále k dispozici, a spoluvytváří nabídku toho lepšího, co kdy bylo v češtině napsáno básnickým perem.

Patří Rotreklovo dílo už jen době, v níž vzniklo, nebo i naší přítomnosti? Či snad též budoucnosti? Je „nesmrtelné“? O nadčasovosti a věčnosti už uvažoval F. X. Šalda (*O tzv. nesmrtelnosti díla básnického*, 1928): „Budoucnost řádívá v jeho (autorově) díle někdy velmi barbarsky, kuchá je, přestavuje je, škrtá v něm, aby je zachovala životu a působnosti; chce dobýt z něho učinů, na něž třeba autor ani nepomyslel. A soudím, je v právu. Úcta k mrtvému musí vždycky ustoupiti lásce k životu. Budoucnost trpí co nejméně sentimentalitou konzervovati kdejaký patník, kdejakou boudu, kdejaký holubník. Nemůže-li již sloužit novému životu, nemůže-li se mu přizpůsobit, rozbíjí je a putuje do haraburdí... nebo za vit-

JAROMÍR SLOMEK

Jiří Zizler: *Aristokrat katakomb. K životu a dílu Zdeňka Rotrekla. Nakladatelství Host a Ústav pro českou literaturu, Brno a Praha, 325 str.*

rínu muzejní, což jest koneckonců totéž, byť první znělo hrubě a druhé zdvořile a slavně.“ „Do dějin“ podle Šaldy „vcházejí jen ti zcela upřímní, upřímní a sobě věrní až do flegmatickosti; ti, jimž záleží na literárně koňském trhu a jeho slávě tak málo jako na loňském sněhu“, zatímco „blázní cizích frází a hesel, hastroši cizích póz padají do propadliště, dříve než se po jevišti rozhlédnou; a žalostná jest smrt jejich mezi šváby, kryсами, novináři, divadelními režiséry a jinými módními panáky z krejčovských nebo holičských vitrín“.

Co udělá čas s Rotreklovým dílem? Na odpověď je asi brzy. Naopak na šaldovský přístup není stále ještě pozdě, i Jiří Zizler (nar. 1963), nový Rotreklův monografista, se k Šaldovi hlásí tak nápadně, jak jen lze: hned první kapitolu nazval *Básnický typ Zdeňka Rotrekla*, což je šaldovská aluze nade vši pochybnost, viz FXŠ: *Básnický typ Gustava Flauberta* (1913), *Básnický typ Jiřího Wolкера* (1929), *Básnický typ Boženy Němcové* (1934), *Básnický a myšlenkový typ Romaina Rollanda* (1936). Šaldovo jméno ovšem v celém textu padne jen jednou, skoro zbytečně, Rotrekl prý „po vzoru Františka Xavera Šaldy odděloval regionalismus a provincialismus“.

Ve svém výkladu prochází autor knihu za knihu, analyzuje je a interpretuje je, prodléváje u jednotlivých veršů či vět a slov, na pozadí literární tvorby načrtává kontury básnickova života, ne naopak. Například nad knihou básní *Malachit*, zčásti napsanou ve vězení a vydanou v roce 1978 v samizdatové Edici Petlice, se jakoby mimochodem dočítáme o Rotreklově třináctiletém žalářování (účastnil se „založení skupiny s názvem Difuse, jež vznikla už v březnu 1948 a pomáhala s emigrací do Rakouska, shromážděvala zprávy o situaci v Československu, vytvářela síť kontaktů“, zatčen byl v dubnu 1949, poté odsouzen na doživotí, „přičemž prokurátor navrhol trest smrti“, propuštěn byl až v květnu 1962, tři měsíce po matčině smrti).

Jiří Zizler se natolik poctivě noří do rozsáhlého díla brněnského lyrika, že občas podléhá jeho dikci, v takových chvílích si pak bezděčně „zarotrekluje“, dejme tomu nad básní *Obouvání paměti*, tam přebírá bona fide básnickovu „ševcovskou“ metaforiku a ujišťuje čtenáře: „Z paměti se skutečně nelze vysvléci ani ji zout.“ Jenže paměť není svrchník ani triko, ba ani střevíce to nejsou, co tedy chce povědět? Že paměť nelze obelhat?

Nicméně onu identifikaci s objektem vlastního bádání (nic nového, už takový Karel Tůma píše v havlíčkovské monografii z roku 1883 o „našem Karlovi“) literárnímu vědci tentokrát spíš přičtème k dobru. Měla to jistě být pocta Zdeňku Rotreklovi. A taky je. ■

